

Den første fredag hver måned sætter Landbrugsavisen Agro Fokus på faglig økologi i et samarbejde med Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer, ICROFS og Videncenter for Landbrug.

Værktøjer til sundhedsstyring af søer på friland

Fælles-europæisk forskningssamarbejde udvikler værktøjer til sundhedsstyring hos søer på friland.

Fire sundhedsstyringsværktøjer, rettet mod problemer med henholdsvis indvoldsorm, farings- og reproduktionsproblemer, fravænningsdiarre og pattegrisedødelighed i økologiske og frilands-svinebesætninger, er det synlige produkt fra et netop gennemført europæisk forsknings-samarbejde.

Af Kristian M. Knage-Rasmussen, Marianne Bonde og Tine Rousing, Institut for Husdyrbiologi og -sundhed, Århus Universitet

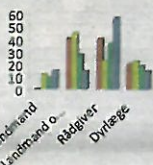
Danske forskere fra både Aarhus Universitet og Københavns Universitet har medvirket i et netop gennemført europæisk forskningssamarbejde om søer på friland.

På baggrund af et litteraturstudie og ekspertvurderinger fra forskere på tværs af Europa blev indvoldsorm, farings- og reproduktionsproblemer, fravænningsdiarre og pattegrisedødelighed udpeget som de væsentligste sundheds- og velfærdsmæssige fokusområder i økologiske samt frilands-svineproduktioner i Europa.

Fire værktøjer

Forekomsten af de fire sundhedsproblemer afhænger af produktionssystem og management i besætningen.

For at afhjælpe problemer

Figur 1. X-aksen viser, hvem landmændene mener bør anvende værktøjerne - y-aksen viser procenttallet.

Mere viden

- Udkast til værktøjerne er tilgængelige som Microsoft Excel®-files. Disse kan rekvireres ved kontakt: Tine.Rousing@agrsci.dk. Yderligere information kan findes på projektets hjemmeside <http://corepig.coreportal.org>, hvor der er information om hvert enkelt værktøj.

Input-output

- Input:
- Spørgeskema
 - Tjekliste
- Output:
- Besætnings-specifikke figurer over styrker og svagheder
 - Positivliste: 'Hvad gøres allerede rigtigt'
 - Udfordringsliste: 'Hvad skal forbedres'

med de fire fokusområder på besætningsniveau har vi derfor udviklet fire besætnings-specifikke værktøjer til sundhedsstyring. På baggrund af endnu et litteraturstudie og ekspertudtalelser blev risikofaktorer identificeret og vægtet inden for hvert fokusområde.

Ved hjælp af værktøjerne er det muligt at lave en besætnings-specifik risikoanalyse på besætningsniveau, og generere managementtiltag der vil minimere problemerne med et fokusområde som f.eks. pattegrisedødelighed på baggrund af produktionsforholdene i den enkelte besætning.

Sådan fungerer de nye værktøjer

Sundhedsstyringsværktøjerne kan benyttes på enhver pc med Microsoft Excel 2003 installeret.

Værktøjerne er baseret på et spørgeskema og en tjekliste, der udfyldes på gården og som danner den besætnings-specifikke risikoprofil. Som output får man figurer, der viser gårdens styrker og svagheder - som en 'her og nu'-status. Derudover genereres to lister:

En positivliste ('hvad gør landmanden rigtigt her og nu') med management der gen-

neføres i øjeblikket på besætningen, og som har en positiv indflydelse på fokusområdet.

En udfordringsliste ('hvad skal forbedres') med nye managementtiltag, der bør implementeres på besætningen. Tiltagene på begge lister er rangeret efter den umiddelbare effekt på det enkelte fokusområde.

Nu er det op til landmanden, evt. i samarbejde med sin rådgiver, at vælge, hvilket tiltag fra udfordringslisten han mener der er praktisk og økonomisk muligt at implementere på hans besætning.

Vi anbefaler normalt, at der vælges mellem to og fire nye tiltag som implementeres.

Føreløbige erfaringer

Værktøjerne til sundhedsstyring er blevet afprøvet på otte danske økologiske besætninger, samt otte tyske og otte østrigske besætninger. Landmændenes holdning til værktøjernes brugbarhed varierede, men den var generelt positiv.

En vigtig faktor for værktøjernes succes i sundhedsstyringen er, at landmanden er motiveret for at implementere de udvalgte tiltag, og at det er praktisk muligt at gennemføre og fastholde implementeringen på hans besætning.

Landmændene blev også spurgt om, hvem der skulle anvende værktøjerne i fremtiden, og resultatet kan ses i figur 1.

Generelt mener de involverede landmænd, at værktøjerne bør anvendes af produktionsrådgivere eller i samarbejde mellem landmand og rådgiver.

